

Ukrainians and Crimean Tatars: relations and interaction in history and nowadays: Crimean Tatar view

Emine HALİL*

* ATR TV muhabiri, Eminehalil30@gmail.com

Received Date: 10.08.2022 Revised Date: 05.10.2022 Accepted Date:02.11.2022

Copyright © 2022 Emine HALİL. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

In present time the Crimean peninsula is regarded as a part of Ukrainian state. It is recognized by the International community and is supported by the decisions of general assembly of organization of United Nations. However it is very well known that Crimea or Crimean peninsula is a part of historically existed state of Crimean Tatar people, which was named Crimean Khanate and had relations with all neighboring states, like Ottoman Empire, Russian Empire, Poland, Hungary, France, Great Britain etc. Crimean Tatars in present time are the indigenous people of Crimean peninsula and even at the first part of 20th century until the en masse deportation in 1944 they had their own statehood which was named Crimean Autonomous Soviet Socialist Republic which geographically was the same like today's Crimean peninsula. The statehood at that time was a part of so called Russian Soviet Federative Socialist Republic. After the deportation of Crimean Tatars while they were held in special settlements which were close to the or similar to the regime to concentration camps, in 1954 Crimean peninsula was transferred from Russian Soviet Federative Socialist Republic to Ukrainian Soviet Socialist Republic. Many people in different international organizations don't know about historical relations between Crimean Tatar people and their state Crimean Khanate and Ukraine. The description of this history is described below.

Keywords: Crimean Tatar people in Ukraine, Crimean Tatars and Ukraine, The right of Crimean Tatar people to self determination, The prospectives of Crimean Tatar in Ukraine, The history of relations between Crimea and Ukraine, The history of relations between Crimean Tatars and Ukraine, The history of relations between Crimean Tatars and Ukrainians, Crimean Tatars and their future, Crimean Tatars as indigenous people of Crimea and Ukraine, the rights of Crimean Tatar people

Ukraynalılar ve Kırım Türkleri: Kırım Türkleri'nin bakış açısından tarihte ve günümüzde ilişkiler ve etkileşim

ÖZET

SSCB tarafından 1944 yılında Kırım Türkleri'nin Kırım'dan sürgünü sonrası, temel halk olan Kırım Türklerinin tüm mal varlıkları önce SSCB, sonra ise Ukrayna devleti tarafından Rusya'nın ve Ukrayna'nın farklı köylerinden Kırım'a getirip yerleştirilen insanlara dağıtılmıştır. Böylece 1990'lardan sonra anavatanı Kırım'a dönebilen temel halk yaşamlarını yeniden kurmak zorunda kalmıştır. Çünkü ecdatlarının evleri ve arsaları, kültürel yadigarları sonradan getirilen insanlar tarafından kullanılıyordu. 1944 senesi Kırım Türklerine yapılan adaletsizlik bugüne kadar düzeltilmemiştir. Kırım Türklerine ait hiç bir şey geri iade edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler. Kırım, Kırım Türkleri, Kırım Tatarları, Kırım_Ukrayna, Kırım_Rusya, soykırım, 1944soykırımı, 2014Kırım_ışgali, temel_halklar

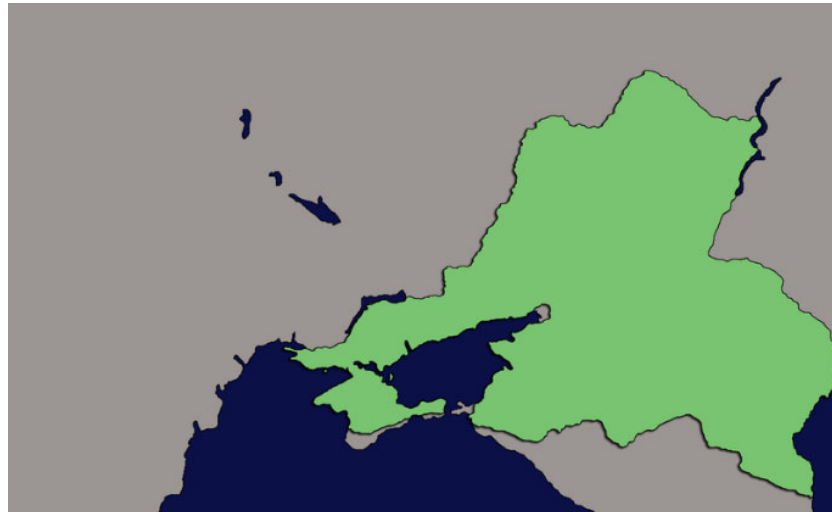

Kırım Türkleri tarihsel olarak yüzyıllar boyunca Ukrayna ve Ukraynalıların Güney - Doğu komşularıydı. Tarihsel arenada “Ukraynalılar” ve “Kırım Türkleri” nin ayrı etnik gruplar olarak ortaya çıkmasından önce, aynı topraklarda bizim ve onların ataları arasında yüzyıllar boyunca aynı durum mevcuttu. Doğu Avrupa'nın göçebeleri ve Kırım Yarımadası'nın Dağ ve Güney Kıyıları'nın yerleşik nüfusu, Dnyeper Nehri'nin sağ kıyısına yerleştirilmiş yerleşik çiftçiler veya köylülerle komşuydu. Toprakları imparatorluğun sınırlarına dahil edildi. Ukraynalılar ve Kırım Türkleri'nin ataları arasında eski ve orta çağda tipik bir durum olduğu için zaman zaman askeri çatışmalar da yaşandı, ancak bu dönemler onlarca yıl süren barış ortamında yerini bir arada yaşama bıraktı ve hiçbir zaman toprak gaspına ya da bir halkın diğerine zorla boyun eğdirilmesine yol açmadı.

Ulusal hükümranlığımız Kırım Hanlığı, Çarlık Rus İmparatorluğu tarafından ancak 1783 yılında yıkılmış, yok edilmiş ve ilhak edilmişti.

Kırım Hanlığı'nın Rusya'nın ilhakından hemen önce sadece Kırım Yarımadası'nı kapsamadığını, Dağıstan'a kadar Kuzey Kafkasya bölgesine (yani bugünkü Rusya'nın Rostov bölgesi, Krasnodar ve Stavropol krallıkları dahil), çağdaş Ukrayna'nın doğu sınırına kadar, (yani, Donetsk, Lugansk, Zaporizzhya, Mykolayiv, Herson oblastları), ve batıda bugünkü Ukrayna'nın Romanya sınırına kadar (bugünkü Odessa oblastı eski adı Adzhy-bey) yayılmış olduğunu dikkate almak önemlidir. Mevcut Rus-Ukrayna Savaşının daha çok tarihsel olarak Kırım Hanlığı'na ait olan bu topraklar üzerinde ve bu topraklar için devam ettiği belirtilebilir.

Dikkat çekici nokta ise, Ukrayna'nın bağımsızlığını Kırım Türklerinden 129 yıl önce, yani Ukrayna liderlerinin Rusya ile Ukrayna arasındaki birliği ilan eden sözde Pereyaslav Antlaşması'na gönüllü olarak oy verdiği 1654'te kaybetmesidir. Bu karara katılmayan bazı Ukraynalı Kazak gruplarının Kırım Hanlığı topraklarına (Kafkas kısmına) kaçtığı ve devletimiz tarafından Rusya'ya karşı korunduğu ilginç bir gerçektir. Ancak, Kırım Hanlığımızın toprakları, Rusların birkaç yüzyıl süren askeri istilaları, baskınları ve toprak parçalamaları nedeniyle azalüyordu. Rusya, şiddetli bir şekilde kuzeyden ve doğudan sınırların yerini değiştiriyordu ve sonuç olarak topraklarımızı küçültüyordu. Başlangıçta, Kırım Türkleri'nin yaklaşık toprakları Volga Nehri'nden bugünkü Romanya sınırına kadar yayılıyordu, ancak ilhak yoluyla bu topraklar Kırım Yarımadası'nı ve bugünkü Ukrayna'nın günümüzdeki adlarıyla Donetsk, Zaporizhzhya, Nikolayev, Odessa ve Kherson oblastları bazı komşu bölgelerini içeren duruma geldi.

Ukraynalılar, Rus birliklerinin yardımcı bir parçası olarak Kırım Hanlığı'nın zapt edilmesi ve yıkımında kısmen yer aldı.

Bugünkü Donetsk, Zaporizhzhya, Mykolaiyv, Odessa ve Kherson oblastları Ukrayna'nın bir parçası olmadan önce, Rus birlikleri bu topraklarda Kırım Türkleri'nin etnik temizliğini uyguladı. Daha sonra, çoğunlukla Rus İmparatorluğu ve Ukrayna'nın iç illerinden gelen seferler olan karışık Rus ve Ukraynalı yerleşimciler tarafından dolduruldu. Bu nedenle, yüz binlerce Kırım Türkleri Osmanlı İmparatorluğu topraklarına kaçtı. İlhaktan hemen sonra kendi topraklarındaki Kırım Türkleri halkının sayısı iki nedenden ötürü azalmıştır: hem yarımada hem de Kafkas kesiminde halkın kitlesel imha vardı (daha sonra Kafkas toprakları, Rusya'ya sadık olan ve şimdi Krasnodar'da yaşayan Kuban Kazakları olarak bilinen Ukrayna Kazakları tarafından dolduruldu (Stavropol krayları). Hayatta kalanlar Osmanlı İmparatorluğu'na kaçtılar. Bu, günümüzde Kırım Türkü kökenli milyonlarca Türk vatandaşı olmasına rağmen Kırım'da ise sayımızın 300.000'den az olduğunun bir açıklamasıdır. Yavaş yavaş, adım adım Kuzey ve Doğu (günümüzde buna Rusya Federasyonu'nun Krasnodarskiy Kray ve Stavropolskiy Kray adı verilmiştir) Kırım Yarımadasındaki yerli topraklarımızın bir kısmı Rus-Ukrayna karma nüfusu ile doldurulmuştu ve Kırım Türkleri yalnızca Kırım Yarımadası'nda kalan azınlığa dönüşmüştü.

Çarlık Rusya'sı 1917'de çöktükten sonra ise Kırım Türkleri devletlerini yeniden kurmaya çalışmışlardı. Bunun için Aralık 1917'de Kurultayımızı (Ulusal Kongre) kurduk. Kurultay heyeti, Ukraynalılarla karşılıklı anlayış bulmak için Kiev'e gitti ve yeni ilan edilen Ukrayna Halk Cumhuriyeti liderleriyle görüşmelerde bulundu. Zaman zaman, Kırım Yarımadası'nın kuzey kesiminin Ukrayna olarak belirlendiği, gelecekteki Ukrayna Cumhuriyeti'nin haritasını gördüler. Bu durum Kırım Türkleri heyeti ile Ukrayna liderliği arasında uzun ve zor bir tartışma yarattı. Son olarak, tarihi Kırım'ın tüm topraklarının Ukrayna'nın bir parçası olacağı konusunda anlaşıldılar, ancak Kırım Yarımadası Kırım Türkleri'nin bir devleti olacaktı. Aynı zamanda Kırım Türkleri'nin liderleri (Noman

Çelebicihan, Cafer Seydamet ve diğerleri) Kırım'ın Rus çoğunluğu ile bir çözüm bulmaya çalıştılar, çünkü XXVIII-XIX c.c. olayları nedeniyle o ana kadar Kırım'ın Yerli Halkı Kırım Yarımadasının toplam nüfusunun yalnızca %30'nu temsil ediyordu. Kısmen belirli bir ilerleme kaydettiler: askeri subayların bir kısmını da içeren yerel Rus politikacılardan, kimisi özel hükümlerin hem Kırım Türkleri hem de Slav çoğunluğu için eşit hakları garanti edeceği Kırım Halk Cumhuriyeti'ni kurma konusunda uzlaşma aramayı abul ettiler.(o dönem Ruslar ve Ukraynalılar birlikte Kırım nüfusunun %50'sinden fazlasını oluşturmaktaydı).

Noman Çelebicihan, Cafer Seydamet, Birinci Kurultay ve Kırım Demokratik Cumhuriyeti Liderleri 1917-1918.

Ukrayna liderliği ile daha önce anlaştıkları gibi, bu Devletin toprakları Kırım Yarımadasının coğrafi bölgesini kapsayacaktı.

Daha sonra Ukrayna Halk Cumhuriyeti, Komünist Kızıl Ordu'nun Rusya'dan işgaliyle yenilgiye uğradı (olaylar günümüzdekilere oldukça benziyordu). 1918'in Ocak ayında Sivastopol'dan (Kırım'ın Batı Kıyısındaki Rus askeri donanma üssü) yapılan askeri saldırı, Kırım'daki Rus-Ukraynalı yerleşimcilerin çoğunluğu ile desteklenen Bolşevikler tarafından gerçekleştirildi. Kırım Halk Cumhuriyeti yıkıldı. Küçük ordu, Kırım Türkleri askerleri ve hafif silahlarla donanmış Rus eski Çarlık subaylarından oluşuyordu. Daha sonrasında ise zırhlı tren kanonları ve makineli tüfeklerle donanmış Karadeniz Donanması kolordusu tarafından yenildi. Kırım Türkleri liderlerinin çoğu tutuklandı, işkence gördü ve öldürüldü. Rusya'dan Kırım'a gönderilen Bolşevik Komiserler grubu, Kırım'ın Tavrida Sosyalist Cumhuriyeti olması gerektiğini ilan etti. Bu Komünist Cumhuriyetin Hükümeti Petersburg'dan Kırım'a gönderildi; Kırım Türkleri'nin tüm haklarını göz ardı ettiler. Bu cumhuriyetin sosyal temeli, XIX-XX yüzyıllarda Kırım'a gelen yerleşimcilerin torunları olan Rus-Ukrayna karma nüfusuydu.

Rusya'daki iç savaş bitip ardından Sovyetler Birliği kurulduğunda, merkezi Komünist Hükümet, Kırım Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ni kurdu. Özerk mevcudiyeti olarak Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'ne dahil edildi. Eşzamanlı olarak

Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, çağdaş Ukrayna topraklarına yerleşti. Sadece özerk Rusya'nın varlıkları olarak kurulan özerk cumhuriyetlerin aksine, sözde Birlik Cumhuriyetleri, gerçekte olmasalar da resmi olarak Egemen Devletler olarak kabul edildiler.

Komünist rejimin tüm baskılarına ve ulusal politikalarının ikiyüzlülüğüne rağmen, Kırım Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Kırım Türkleri halkının kendi kaderini tayin etme istekleri, siyasi, ekonomik, kültürel haklarının restorasyonu ve ulusal politikalarını ve komünist oyunlarını sömürge halklarına örnek olarak sunmaya çalışan bir tür uzlaşma haline geldi. Bu, gerçek özgür bir özerklik değildi, aksine İçişleri Bakanlığı ve diğer özel hizmetlerin sıkı kontrolü altındaydı. Bütün bunlara rağmen kendi çerçevesinde gözle görünen bir ilerleme gerçekleşti. Kırım Türkleri Çarlık döneminde kamulaştırılan toprakların bir kısmını geri aldılar; Kırım Türkleri'nin dilinde okullar ve üniversiteler kuruldu, Kırım Türkleri'nin dili devlet dillerinden biri haline geldi (Rusça ile birlikte) vb.

Arşiv verilerine göre 1936 yılında eğitim dili Kırım Türkçesi olan 386 ortaokul, 475 tamamlanmamış ortaokul ve ilkokul, 1941 yılında 371 okul, 2 pedagojik teknik yüksekokul, dil ve edebiyat kurumu, 1511 özel okul, 112 özel kütüphane, 640 ilkokul ve 221 ilkokul kütüphanesi, 200 kolektif çiftliklerdeki kütüphaneler, 30 ilçe ve 60 şehir kütüphanesi, Kırım köylerinde 360 okuma odası, 263 kulüp. Yaklaşık 40.000 Kırım Türkleri öğrencisi, eğitim kurumlarının her kademesinde anadillerinde eğitim gördü.

Bir yandan, Kırım Türkçe dili, Rusça ile birlikte devlet dilinin statüsü hakkına sahipti. Bu kural, kamusal yaşamın her kademesinde uygulanmıştı, mevzuat, mahkeme prosedürleri ve eğitim, posta hizmetleri, coğrafi isimler ve yönler, kişisel ve kamusal belgeler ve prosedürler, ticaret ve işletme vb.

Öte yandan, NKVD (günümüzde KGB veya FSB gibi sovyet istihbarat servisi) yüzlerce Kırım Türkü aydınını, kamu aktivistini, yaşlıyı, molla ve imamları, ve hatta devlet görevlisini (Kırım Cumhuriyet Parlamentosu Başkanı Veli İbragimov dahil) vuruyordu. Bu dönemde Rus Komünist Hükümeti, Kırım Türkleri'nin, farklı öngörüler altında (kitlese kamusal yapıları, kolektif ve hükümet çiftliklerinin düzenlenmesi vb.) İç Rusya'dan yeni bir yerleşimci dalgasıyla değiştirilmesini destekledi. On binlerce Kırım Türkleri'nin yanı sıra, karşı devrimci aktör oldukları vb. suçlamalarıyla Kırım'dan sürgün edildiler. 1920-1921'de Kırım'daki yapay açlık, Merkezi Rus Hükümeti tarafından tohumlar da dahil olmak üzere tahıl stokları alınarak, balıkçılık yasaklanarak ve iç Rusya'ya yiyecek ihraç ederek hazırlandı.

Veli İbrahimov, Kırım Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Merkez Yürütme Komitesi Başkanı (o dönemin Kırım Parlamentosu) 1921-1928.

O dönemde Kırım'daki baskı mağdurlarının kesin rakamlarına hiç kimse sahip değildi, ancak analitik yaklaşım muhtemel sayının 100 000'den fazla olduğunu göstermekte.

Kırım Türkleri'nin o dönemdeki ciddi nüfus kayıpları yüksek doğum oranıyla kısmen telafi edilmiştir. Ortalama bir aile genellikle 5-8 çocuğa sahipti. Kırım Türkleri'nin demografik büyümeleri, siyasi nedenlerle sürgün, hapis veya cinayet cezasına çarptırılanları kısmen telafi etti. Sovyet makamları, altyapı projeleri, askeri ve idari ihtiyaçlar, uzmanlar sağlama vb. Bahanesiyle yarımadanın etnik ortamını bilinçli olarak ve yapay şekilde değiştirerek yeni Rus gruplarını Kırım'a getirip topraklarımızdaki Yerli Halkın oranını azaltmaya çalıştı.

Kırım Yarımadasının farklı dönemlerdeki etnik bileşimi tablosu:

(Kırım'ın tüm nüfusunun sayısı ve Farklı etnik grupların yüzdesi)

1917	1920	1939
Nüfus - 749.800 kişi	Nüfus - 718 900 kişi	Nüfus - 1 123 800
% 41.2 Rus, % 28,7 Kırım Türkleri, % 8.6 Ukraynalılar, % 6.4 Yahudiler, % 4.9 Almanlar, % 2.9 Yunanlılar, % 1.6 Ermeniler, % 1.4 Bulgarlar, % 0.8 Lehçe, %0.7 Türkiye Türkleri	Rusların % 49,6'sı Kırım Türkleri'nin % 19,4'ü, Ukraynalıların % 13,7'si, Yahudilerin % 5.8'i, Almanların % 4.5'i, Yunanlıların % 1.8'i, Bulgarların % 1.4'ü, Ermenilerin % 1.1'i, Polonyalıların % 0.5'i	Rusların % 44.1'i, Kırım Türkleri'nin % 26'sı, Ukraynalıların % 7,4'ü, Yahudilerin % 6.7'si, Almanların % 5.9'u, Yunanlıların % 3.3'ü, Ermenilerin % 1.7'si, Bulgarların % 1.5'i, Karaitlerin % 0.8'i, Polonyalıların % 0.8'i

O dönemde Ukrayna, Kırım'ın kuzeyinde yer alan ve benzer süreçlerin yaşandığı bir komşu Birlik Cumhuriyeti idi.

18 Mayıs 1944'te Sovyet Hükümeti, Kırım'ın 3 yıldır Nazilerin işgali altında olduğunu öne sürerek, Kırım'da hala yaşamakta olan Kırım Türkleri'nin cebren Orta Asya'ya, yakın Ural bölgesinin iç Rusya'sına ve Sibiry'a sürgün etti. Bu durum, İkinci Dünya Savaşı sırasında ABD veya Kanada'daki Japonların hapsedilmesiyle karşılaştırılmaz. Erkeklerin çoğunlukla Sovyet Ordusuna çağrılan ve savaş meydanlarında Nazilere karşı savaşan aileler, sabah saat 4'te Rusya İçişleri Bakanlığı özel hareket kuvvetleri tarafından uyandırıldı. Kişisel eşyalarını toplamak için sadece 15 dakika izin verildi ve günün sonunda yiyecek, ilaç ve su olmadan hayvan tren vagonlarına "yüklemler". Böylece sürgüne gönderildiler. Yol birkaç hafta sürdü. Kırım Türkleri sürgün yerlerine ulaştıktan sonra, özel askerlik kontrolü altındaki bir tür köle köyünü temsil eden özel yerleşim yerlerine dağıtıldılar. Aileler bölündü, insanlar en zor ve zararlı işlerde çalıştırıldı. Sürgün sürecinde ve ilk 3 yıl boyunca, halkın %46'sından fazlası hastalıktan, insanlık dışı münasebetten ve açlıktan öldü.

Kırım Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Haritası

Askeri liyakat için ödüllendirilmiş İkinci Dünya Savaşı gazileri bile savaş bittikten sonra o sürgüne gönderildi. Bazıları ailelerini tamamen ölü buldu. Kırım Türkleri'nin tüm özel mülkleri Kırım'da kaldı: arsalar, evler (87 000'ten daha fazlası), sığırların, koyunların, hatta kıyafetlerin, günlük eşyaların, yiyecek stoklarının ve hatta iç çamaşırlarının bir kısmı yağmalandı. Binlerce kültürel değer maddesi devlet organları ya da yerli olmayan komşular tarafından yağmalandı, yok edildi ya da kamulaştırıldı. Aynısı, Kırım Türkleri'nin ve sanayi tesislerinin hisseleri temelinde oluşturulan kollektif çiftliklerin mülküne de oldu.

Tüm gayrimenkuller ve kişisel eşyalar kısmen özel kayıtlara kaydedildi ve daha sonra Rusya ve Ukrayna'nın çeşitli bölgelerinde yapay ve kasıtlı olarak işe alınan, çoğunlukla Ruslar ve Ukraynalılar olan bir sonraki yeni yerleşimciler dalgası arasında ücretsiz olarak dağıtıldı. Eskiden Kırım Türkleri'nin yaşadığı köylere ve evlere getirilip yerleştirildiler. Bu yerleşim yerlerin adlarının tamamı Rusça ve Ukraynaca olarak değiştirildi. Ukraynalılar, Sovyet Hükümetinin özel kararlarıyla düzenlenen bu yerleşimcilerin yaklaşık % 20'sinden oluşuyordu.

1946'da Kırım Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Çeçen-İnguş Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti ile eş zamanlı olarak resmen kaldırıldı. Kırım'ın sıradan bir Rus bölgesi (il veya ilçe) olduğu ilan edildi.

1956 Yılına kadar, tüm Kırım Türkleri, yüzlerce ve binlerce kilometre uzaklıktaki birkaç bölgenin topraklarına dağılmış özel yerleşim yerlerinde zorla tutuldu. Okul yok, dil yok, yerleşim yerleri arasında iletişim yok. Tüm Kırım Türklerine, çocukları ve torunları için sonsuza dek özel yerleşim rejiminin kurulduğu yasal olarak ilan edildi. Her Kırım Türkü, orada bulunduğunu teyit etmek için özel komutana gidip imza atmak zorundaydı. Ceza Kanunu'nun resmi hükmü, bu yerleşimlerden kaçmaya yönelik herhangi bir girişim için 25 yıllık ağır çalışma cezası uyguladı.

Stalin'in ölümü bile durumu değiştirmemişti.

Bu şartlar altında, 23 Şubat 1954'te, Merkezi Sovyet Hükümeti, Kırım oblasti'nin Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti'nden Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti' yetkisi altına devredilmesini onayladı. Bu karar hem Rusya hem de Ukrayna hükümeti tarafından onaylandı.

Yasal prosedür aşağıdaki gibiydi. 5 Şubat 1954'te, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Yüksek Konseyi Başkanlığı, Kırım Oblastı'nı Ukrayna SSC'sine devretme kararı aldı. 19 Şubat 1954'te, Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Yüksek Konseyi Başkanlığı, Rusya'nın kendi kararıyla yaptığı öneriyi şu ifadeyle kabul etti: "Ukrayna SSR Yüksek Konseyi Başkanlığı, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Yüksek Konseyi Başkanlığı sayesinde samimi bir şekilde kabul edildiğini ifade ediyor." Kardeş Rus Halkının bu yüce asil eylemi için devlete memnuniyet ve şükran dolu Ukrayna Halkı, Kırım'ı Ukrayna SSR topraklarına entegre etme kararını, Rus halkı ile Ukrayna halkları arasındaki bölünmez kardeşlik dostluğunun yeni bir kanıtı olan Rus halkı ile Ukrayna Halkı arasındaki sonsuz güven ve samimi sevginin yeni ve parlak bir tezahürü olarak karşıladı.". 19 Şubat 1954'te SSCB Yüksek Konseyi Başkanlığı bu transferi kendi kararıyla onayladı.

“Bu siyasi kararın resmi gerekçelerine özellikle dikkat edilmelidir. 1954'te Pereyaslav Antlaşması, Ukrayna'nın bağımsızlığını gönüllü olarak reddettiği ve Rus İmparatorluğu'nun bir parçası haline geldiği 300 yılını kutladı.”

Son yıllarda, bu transferin yasallığı ile ilgili birçok tartışma ortaya çıkıyor. Ruslar çoğu zaman, hiç kimsenin Kırım Halkına (Kırım Türklerine Kırım Halkı demeyi tercih ediyorlardı) Kırım hükümetinin değişikliğini sormaması gerektiği hususunda ısrarcı oldular. Ancak her nasılsa, bu nüfusun, Kırım Türkleri halkının rızası olmadan 150 yıl önce Kırım'a yerleşen yeni gelenlerden başkası olmadığı konusunu öne sürmeyi tercih ettiler. Evlerimizi, topraklarımızı işgal ettiler ve mülkümüzü yasadışı olarak kullandılar. Ukraynalılar, çok olumsuz bir durumda olduğunu, yeni gelenlerin geleneksel ekonomi ile başa çıkmak için meyve ve sebze bahçeleri yetiştirmek, üzüm bağları ve asma üretimi, evcil hayvanlar, tütün tarlaları vb. hiçbir deneyimlerinin olmadığını ve bunların Kırım Türkleri tarafından tarihsel olarak yetiştirilmiş ve yönetilmiş olduğu konusunda oldukça sağlam bir argüman öne sürmüştür. Ukrayna makamları, Kırım'ı güney bölgelerden gelen insanlarla doldurmanın hayati derecede gerekli olduğunu belirtti (örn. Ukraynalılar) Kırım ekonomisini canlandırmak ve Sovyet ekonomisini zenginleştirmek için, Rusların aksine Ukraynalıların bu tür bir tarımı yönetme kapasitelerinin daha fazla olduğunu açıkladı.

- **HİÇ KİMSE ONLARDAN BAHSETMİYOR BİLE.:**
- **İSTER GEÇMİŞTE, İSTER GÜNÜMÜZDE VEYA GELECEKTE KIRIM TÜRKLERİ'nin YERLİ HALK OLDUĞUNU VE KIRIM TOPRAKLARINI SADECE YERLİ HALKI OLARAK SAHİPLENME VE YÖNETME KONUSUNDA TAMAMEN DOĞAL BİR HAKKA SAHİP OLDUKLARINI VE HİÇBİR DEVLETİN, KIRIM TÜRKLERİ MİLLETİNİN ÖZGÜR VE ÖNCEDEN RIZASI VE KATILIMI OLMADAN KIRIM'I İDARE ETME HAKKI YOKTUR!**
- **KIRIM'IN YETKİSİ ALTINDA OLDUĞUNU İDDİA EDEN HERHANGİ BİR DEVLET, BU KONUDA YERLİ HALKTAN DAHA ÖNCE ANLAŞMA SAĞLAMALIDIR!**
- **BU ANLAŞMA, KIRIM TÜRKLERİ MİLLETİNİN HAKLARINI, YERLİ HALKLARLA İLGİLİ ASGARİ ULUSLARARASI STANDARTLARA UYGUN OLARAK GÜVENCE ALTINA ALAN HÜKÜMLER İÇERMELİDİR, YANİ BM YERLİ HALKLARIN HAKLARI BİLDİRGESİ!**
- **İÇLERİNDEN HİÇ KİMSE, O ANDA BÜTÜN YERLİ HALKIN TAMAMEN BİR TÜR TOPLAMA KAMPINDA TUTULDUĞUNU VE KONUYLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİ İFADE ETME ŞANSININ OLMADIĞINI EN AZ BİR KEZ BİLE SÖYLEMEDİ!**
- **HER İKİ TARAF DA KIRIM TÜRKLERİ'NİN, HER ŞEYDEN ÖNCE SORULMASI GEREKEN VE KIRIM İLE İLGİLİ HERHANGİ BİR**

KARAR ALINMADAN ÖNCE ÖNCELİKLE ANAVATANLARINA İADE EDİLMESİ GEREKEN İNSANLAR OLMADIĞI KONUSUNDA HEMFİKİRDİ!

- **KIRIM TÜRKLERİ ANCAK OLAYDAN 3 YIL SONRA :NİSAN,1956'DA ÖZEL YERLEŞİM YERLERİNDEN SERBEST BIRAKILDI VE AYNI KARARNAME HÜKMÜ, SERBEST BIRAKILMANIN KIRIM'A GERİ DÖNME VE MÜLKLERİNİ GERİ TALEP ETME HAKKI ANLAMINA GELMEDİĞİNİ BELİRTTİ!**

Kırım Türkleri'nin Anavatanlarına dönüş için kitlesel mücadelesini tanımlamak çok zaman alacaktı. İlgilenenler, internette erişilebilen bir sonraki kaynakları okuyabilir:

1. Aleksandr M. Nekrich. Cezalandırılmış Halklar Ciltsiz – 17 Kasım 1981
<https://www.amazon.com/Punished-Peoples-Aleksandr-M-Nekrich/dp/0393000680>
2. SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN "CEZALANDIRILMIŞ HALKLARI"
<https://www.hrw.org/reports/pdfs/u/ussr/ussr.919/ussr919full.pdf>
3. SÜRGÜN: KIRIM TATARLARININ TEHCİRİ VE SÜRGÜNÜ
<https://www.sciencespo.fr/mass-violence-war-massacre-resistance/en/document/suerguen-crimean-tatars-deportation-and-exile.html>
4. Kırım Özerk Cumhuriyeti'nde Eskiden Sınır Dışı Edilen Nüfusun Sosyal Değerlendirmesi: Katılımcı Bir Hızlı Değerlendirme
<https://www.unhcr.org/publications/euroseries/42555e332/social-assessment-formerly-deported-population-autonomous-republic-crimea.html>
5. Kırım Yerli Halklarını Araştırma ve Destekleme Vakfı tarafından Hazırlanan Paralel Rapor
<https://unpo.org/article/1752>
6. Bmmyk'nın Kırım, Ukrayna'daki vatansızlığı önleme ve azaltma programının değerlendirilmesi <https://www.unhcr.org/405ab4c74.pdf>
7. Uehling, Greta L., Hafızanın Ötesinde: Kırım Tatarlarının Sınır Dışı Edilmesi ve Geri Dönüşü (Palgrave Macmillan, 2004)
<https://www.ssrc.org/publications/beyond-memory-the-crimean-tartars-deportation-and-return/>

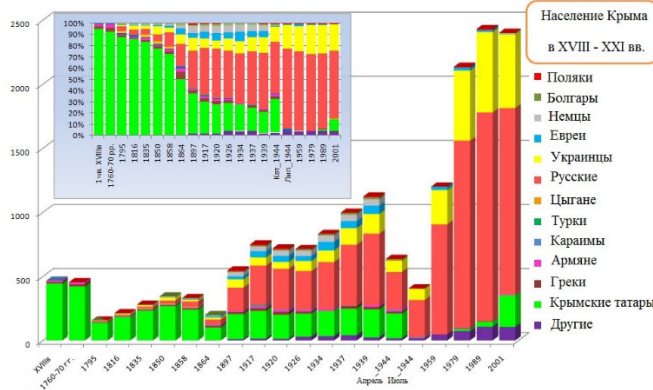

8. Uehling, Greta (2015) "Soykırımın Sonuçları: Çağdaş Kırım'da Neostalinizm", Soykırım Çalışmaları ve Önlenmesi: Uluslararası Bir Dergi: Cilt. 9: Iss. 1: 3-17 arası
<https://digitalcommons.usf.edu/gsp/vol9/iss1/4/>

Kırım Türkleri için yapılan Google araması, konuyla ilgili çok geniş kapsamlı ek okumalar sağlayabilir.

Kırım'a geri dönmek için gerçek bir fırsat ancak 1980'lerin sonlarında ortaya çıkarken, merkezi Sovyet makamları Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından güçlerini açıkça zayıflattı. O dönemde, Sovyetler Birliği Cumhuriyetleri SSCB'den ayrılmak için girişimlerde bulunmaya başladılar. Ukrayna da aynı şeyi yaptı. Böylece Kırım Türkleri'nin toplu dönüşü yaklaşık 1988'de başladı ve çoğunlukla 1996-1998'de sona erdi. Ukrayna SSCB'nin bir parçası olduğunda başladı ve Ukrayna uluslararası kabul görmüş bağımsız bir devlet haline geldiğinde azaldı.

Kırım'da Çarlık ve takip eden rejimler tarafından yürütülen baskı, soykırım ve etnosid politikasının sonuçları, Kırım'daki demografik durumun değişimini yansıtan tablo ile gösterilebilir (aşağıda):

1. Polonyalılar
2. Bulgarlar
3. Almanlar
4. Yahudiler
5. Ukraynalılar
6. Ruslar
7. Çingeneler
8. Ahıska Türkleri
9. Karaitler (Yerli Halk)
10. Ermeniler
11. Yunanlılar
12. Kırım Türkleri
13. Diğerleri

18. Yüzyıldan Günümüze Kırım Yarımadası Nüfusunun Etnik Yapısındaki Değişikliklerin Kronolojisi

- 1795 - 156.400 kişi (% 87.6 Kırım Türkleri,% 4.3 Ruslar,% 1.9 Rumlar,% 1.7 Romanlar,% 1.5 Karaitler,% 1.3 Ukraynalılar,% 0.8 Yahudiler,% 0.6 Ermeniler,% 0.1 Almanlar,% 0.1 Bulgarlar)
- 1816 - 212 600 kişi (Kırım Türkleri % 85,9'u, Rusların% 4,8'i, Ukraynalıların% 3,7'si, Karaitlerin% 1,4'ü, Ermenilerin% 1,3'ü, Yahudilerin% 0,9'u, Rumların% 0,8'i, Almanların% 0,7'si, Bulgarların% 0,4'ü)
- 1835 - 279 400 kişi (% 83,5 Kırım Türkleri, % 4,4 Ruslar,% 3,1 Ukraynalılar,% 2,4 Romanlar,% 2 Rumlar,% 1,5 Ermeniler,% 1,1 Karaitler,% 0,9 Yahudiler,% 0,7 Almanlar,% 0,4 Bulgarlar)
- 1850 - 343 500 kişi (Kırım Türkleri'nin % 77,8'i, Ukraynalıların% 7'si, Rusların% 6'sı, Rumların% 2'si, Romanların% 1,9'u, Karaitlerin% 1,3'ü, Ermenilerin% 1'i, Almanların% 1'i, Yahudilerin% 0,9'u Bulgarların% 0,5'i)
- 1858 - 331.300 kişi (% 73 Kırım Türkleri, Rusların% 12.6'sı, Ukraynalıların% 4'ü, Yunanlıların% 2.4'ü, Romanların% 2'si, Yahudilerin% 1.8'i, Almanların% 1.5'i, Ermenilerin% 1.3'ü, Karaitlerin% 0.8'i, Bulgarların% 0.6'sı)
- 1864 - 198 700 kişi (% 50,3 Kırım Türkleri,% 28,5 Rus ve Ukraynalı,% 6,5 Rum,% 5,3 Yahudi,% 2,9 Ermeni,% 2,7 Alman,% 1,7 Karait,% 1,6 Bulgar)
- 1897 - 546.700 kişi (% 35.6 Kırım Türkleri, % 33.1 Ruslar,% 11.8 Ukraynalılar,% 5.8 Almanlar,% 4.4 Yahudiler,% 3.1 Rumlar,% 1.5 Ermeniler,% 1.3 Bulgarlar,% 1.2 Polonyalılar,% 0.3 Türkler)
- 1917 - 749.800 kişi (% 41.2 Rus,% 28.7 Kırım Türkleri,% 8.6 Ukraynalılar,% 6.4 Yahudiler,% 4.9 Almanlar,% 2.9 Rumlar,% 1.6 Ermeniler,% 1.4 Bulgarlar,% 0.8 Polonyalılar,% 0.7 Türkler)
- 1920 - 718 900 kişi (Rusların% 44,1'i, Kırım Türkleri % 26'sı, Ukraynalıların% 7,4'ü, Yahudilerin% 6,7'si, Almanların% 5,9'u, Yunanlıların% 3,3'ü, Ermenilerin% 1,7'si, Bulgarların% 1,5'i, Karaitlerin% 0,8'i, Polonyalıların% 0,8'i)
- 1926 - 706.800 kişi (% 42.7 Rus,% 25.3 Kırım Türkleri, % 11.0 Ukraynalı,% 6.2 Alman,% 5.5 Yahudi,% 2.4 Rum,% 1.5 Ermeni,% 1.6 Bulgar,% 0.6 Karait,% 0.6 Polonyalı,% 0.9 Kırım)
- 1934 - 832.000 kişi (% 44 Rus,% 23.8 Kırım Türkleri,% 10.9 Ukraynalı,% 8.1 Yahudi,% 6.1 Alman,% 1.7 Ermeni,% 1.4 Bulgar)
- 1937 - 996 800 kişi (Rusların% 47,7'i, Kırım Türkleri'nin % 20,7'i, Ukraynalıların% 12,9'i, Yahudilerin% 5,5'i, Almanların% 5,1'i, Yunanlıların% 2,2'i, Bulgarların% 1,5'i, Karaitlerin% 0,3'i)
- 1939. 1 123 800 (Rusların% 49,6'sı, Kırım Türkleri'nin % 19,4'ü, Ukraynalıların% 13,7'si, Yahudilerin% 5,8'i, Almanların% 4,5'i,

Yunanlıların% 1,8'i, Bulgarların% 1,4'ü, Ermenilerin% 1,1'i, Polonyalıların% 0,5'i)1

- **1944 (YAZ SONU) - 379.000 KİŞİ (% 75 RUS,% 21 UKRAYNALI)**
- 1959 - 1.201.500 kişi (% 71.4 Rus,% 22.3 Ukraynalı,% 2.2 Yahudi,% 0.1 Polonyalı)
- 1979 - 2 135 900 insanlar (% 68,4 Ruslar,% 25,6 Ukraynalılar,% 1,1 Yahudiler,% 0,7 Kırım Türkleri,% 0,3 Polonyalıları,% 0,2 Ermeniler,% 0,2 Rumlar)
- 1989 - 2.430.500 kişi (Rusların% 67.1'i, Ukraynalıların% 25.8'i, Kırım Türkleri'nin % 1.6'sı, Yahudilerin% 0.7'si, Polonyalıların% 0.3'ü, Yunanlıların% 0.1'i).
- 2001 Tüm Ukrayna nüfus sayımı bu rakamları verdi:
- 2001 – Sivastopol (Akyar) şehri hariç. Sivastopol - 2.024.056 kişi (% 58.3 Ruslar,% 24.3 Ukraynalılar,% 12.1 Kırım Türkleri,% 1.4 Belaruslar,% 0.5 Tatarlar,% 0.4 Ermeniler,% 0.2'si Yahudiler, Polonyalıları, Moldovalılar, Azeriler,% 0.1'i Özbekler, Koreliler, Yunanlılar, Almanlar, Mordovyalılar, Çuvaşlar, Romanlar, Bulgarlar Gürcüler, Mariler, Karaylar, Kırımlar, İtalyanlar ve diğerleri).
- Kırım Federal Bölgesi Topraklarında 2014 Bölgesel Nüfus Sayımı
- Rus hükümeti bu rakamları verdi:
- Ruslar - 1492078 (% 67,90), Ukraynalılar - 344515 (% 15,68), Kırım Türkleri – 232340 (% 10,57).

Bununla birlikte, 2014 yılında Kırım'da Rus Egemenliğinin kurulmasından bu yana, Rus Hükümetinin desteğiyle iç Rusya'dan (çoğunlukla etnik Rus) yaklaşık 600.000 göçmen Kırım'a getirildi veya yerleşti. Yani, şu anda: Ruslar yaklaşık 2 092 078 veya% 75,6, Ukraynalılar% 12.4, Kırım Türkleri –% 8.4. Aslında Kırım Türkleri'nin oranı daha düşük olmalı, çünkü işgal döneminde Rus zulümleri ve baskıları nedeniyle Kırım'dan ayrılan yerli halk ve ailelerin sayısı azalmıştır.

Geri dönüşlerinin başlangıcından bu yana, hemen hemen tüm Kırım Türkleri Ukrayna bağımsızlığının destekçileriydi, çünkü Sovyet rejimi halkımıza çok zarar verdi çok fazla korkunç eyleme neden oldu. Aynı zamanda Kırım Türkleri olarak, tarihsel acı deneyimlerimiz ve Çeçen savaşları vb. dahil olmak üzere kendi Yerli Halklarına kötü muamele eden “Yeni” Rusya politikası nedeniyle çoğunlukla Rusya'ya karşı çok büyük bir güvensizlik düzeyine sahipti.

Maalesef, Ukrayna Hükümeti, Ukrayna'nın bağımsızlığını hayal eden sözde demokratlar, aktivistler, uzmanlar, STK'lar, kitle iletişim araçları da dahil olmak üzere, ve ne yazık ki Ukrayna halkının büyük bir kısmı, Kırım Türkleri'nin geri dönüşünü çoğunlukla Ukrayna'nın egemenliğini ve istikrarını tehdit eden bir meydan okuma ve istenmeyen bir

durum olarak karşıladı. Yerel makamlarla ve Kırım'ın Rus yanlısı örgütleriyle iletişim kurmayı tercih ettiler, Kırım Türkleri'nin geri dönüşüne verilen desteğin Rus çoğunluğunu ayrılıkçılığa kışkırttığından ve başka bir taraftan Kırım Türkleri'nin Kırım'ı Ukrayna'dan kesip yok edeceğinden tamamen emin olduklarından korkuyorlardı (ve daha da aptalca varyant - Türkiye'ye katıldıktan sonra daha önce Kırım'daki tüm Rusları ve Ukraynalıları öldürmüş olacaklardı). 18 Ocak 1991'de Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin restorasyonu konusunda sözde referandum yapılmasına izin veren Ukrayna Hükümetiydi.

,Kırım Türkleri bu referandumu boykot etti, çünkü resmi amacı Kırım Özerk Cumhuriyeti'ni yeniden kurmaktı, ancak sözde Kırım Halkının devletiydi. Kavramsal olarak "Kırım Halkı" olarak adlandırılan, yarımada kendi kaderini tayin etme hakkına sahip olan, kendi oylarıyla gerçekleştiren ve bu Kırım Cumhuriyeti'ni kuran (son zamanlarda Ukrayna Yasaları ve Anayasası ile Kırım Özerk Cumhuriyeti'ne dönüştürülmüş ve daha sonra tekrar Kırım Özerk Cumhuriyeti'ne dönüştürülmüştür) yeni doğmuş bir bölgesel siyasi varlık olması gerekiyordu. Rusya Federasyonu'nun bir parçası olarak Rusya Hukuku ve Anayasası ile Kırım Cumhuriyeti) Kırım Türkleri'nin küçük ve önemsiz seçmen azınlığı olduğu, bir şey gibi davranabilecek, ancak çoğunluğun yerine koyacaktı. O an için Kırım Türkleri, tüm Kırım nüfusunun yalnızca % 5'ini oluşturuyordu.

Aslında, herkes ve her şeyden önce Ukrayna makamları, bunun, Rusların, Kırım Türkleri'nin tanınma iddialarına karşı ortak oyunlarında üst düzey ve küçük ortakların Ukraynalılarının rol oynadığı Rus-Ukrayna Slav çoğunluğunun yeni bir resmi devleti olduğunu açıkça anladılar. Ve bir kapasitede doğuştan gelen haklara sahip yerli halk olan Kırım Türkleri kararlı bir şekilde protesto ettiler, ancak Ukrayna Devleti, Rus çoğunluğunu Türk-Tatar tehdidine karşı bir bütün olarak görmekten o kadar memnundu ki, Kırım'da resmi olarak bölgesel ama aslında Rusya Cumhuriyeti'nin kurulmasının ve onaylanmasının Ukrayna için Kırım Türkleri sorununun nihai bir çözümü olduğunu düşünüyordu. Ukrayna devlet liderliği bu siyasi numarayı, Kırım Türkleri Halkının kararlı bir şekilde talep ettiği kendi kaderini tayin sorununun başarılı bir çözümü olarak gördü.

Kırım halkı, yani Ukrayna'nın herhangi bir bölgesindeki herhangi bir bölgenin karışık Slav nüfusu emsal teşkil etmişti. Bu şekilde, merkezi Ukrayna Hükümeti, herhangi bir toprak topluluğunu kendi kaderini tayin hakkının siyasi bir konusu olarak tanıdı; bu, Donetsk ve Lugansk Halk Cumhuriyeti'nin ve Kırım'ın Ukrayna'dan bağımsızlığını ilan eden 18 Mart, 1991 Kırım referandumunun kapısını açtı. Üç gün sonra Kırım Cumhuriyeti, Rus Hükümetinden Rusya Federasyonu'na girmesini istedi. Talep onaylandı ve Kırım Cumhuriyeti Rusya Federasyonu'nun konusu oldu.

Kırım Türkleri bu referandumu bir kez daha boykot etti ama elbette işe yaramadı. Yani Kırım Türkleri ve onların Yerli Halk olma haklarını hiçe sayan, hatta baskı altına alan Ukrayna Devleti, Kırım'ın ayrılmasına ve Ukrayna'nın diğer bölgelerinin kendi elleriyle ayrılmasına giden yolu inşa ediyordu.

Ukrayna Devleti, Yerli Halkın Anavatanlarına geri dönmesini ve yeniden yerleşmesini zorlaştırmak için mümkün olan her şeyi yaptı. Zaman zaman, yerel ve Ukrayna makamlarının, Kırım Türkleri'nin protestolarını cezalandırmak için özel kuvvetler, polis birlikleri ve hatta Ulusal Muhafızlar kullanarak, yasal bir şekilde ev yapımı için arsa almalarına izin vermedikleri için, bunu gerçekleştirmek için Kırım Türkleri tarafından alınan toprağın çömelme tezahürlerini ve eylemlerini bastırmaya çalıştılar. Yeni inşa edilen 300 Kırım Türkleri'nin yerleşim yeri arasında yetkililerin resmi izninden sonra SADECE BİR (1) yerleşimin inşa edildiğini belirtmek yeterlidir (vurgulamak isterim ki - Ukraynalı bir yer). Geriye kalan 299, gerçekte düzenlendikten sonra 5-15 yıl içinde yasal hale getirildi. Ukrayna dönemlerinde bazı Kırım Türkleri'nin kaçırılması, işkence edilmesi, hatta öldürülmesi gibi gerçekler vardı.

Bu noktayı farklı Uluslararası Kurumlarda tartışmak Ukrayna Hükümeti, Kırım Türkleri sorununda tam refahı göstermek için genellikle iki ana argüman kullandı:

1. 1992'den bu yana, daha önce sınır dışı edilen halkların inşası ve yeniden yerleşimi için devlet bütçesinden toplamlar tahsis etti. Bu paralar Kırım Türkleri 'nin kontrolü olmadan kullanıldı ve başından beri toplam yolsuzluk ve despolizasyonun nesnesi haline geldi. Yaklaşık 1,5 milyar Ukrayna Grivnası'ndan (18 750 milyon ABD Doları) oluşan tüm Ukrayna dönemi için bu paraların toplam hacminin, Ukrayna Hükümeti tarafından Kırım Türklerinden toplanan stopaj vergisinden (her birinden elde edilen gelirin % 13'i) daha az olduğunu belirtmek gerekir.

2. Uzun bir süre boyunca, Kırım'da, Ukrayna'nın Kırım Türklerine yönelik politikasının derin bilgeliğini göstermesi gereken Transdinyester, Kafkasya veya Orta Asya'dan farklı olarak etnik gruplar arası çatışmalar olmadığını bildirmeye devam ediyor. Bu bir yalandı. Kırım'da büyük çaplı etnik çatışmaların olmaması, yalnızca sivil protesto ve itaatsizlik yöntemlerini kullanan, çok zor durumlarda bile şiddetsizlik ilkesini dikkatle gözlemleyen, yerel ve merkezi otoriteler tarafından düzenli olarak kışkırtılan ve hatta

düzenlenen Kırım Tatar Ulusal Hareketinin gelenekleriyle açıklandı. Zaman zaman, Ukrayna Hükümeti rahatsız edildiğinde, Kırım'a yalnızca ek polis birliği değil, Kırım Türkleri'nin fiziksel baskısı için Ulusal Muhafızlar ve iç birlikler de gönderildi. Bu uygulama düzenli bir karaktere sahipti. Örneğin 1995 Haziran'ında, 1998 Mart'ında, 2004 Kasım'ında gerçekleştirilmişti.

Son olarak, Kırım Türkleri protestolarına bu tür bir yaklaşım, Ukrayna karşıtı Paramiliter Rus örgütlerinin doğmasına ve gelişmesine yol açtı (Ukrayna Hükümetleri tarafından on yıllardır desteklenen Kırım Kazakları gibi, gerekirse onları Kırım Türklerine karşı çevirmeyi umuyor) ve Ukrayna karşıtı Rus ayrılıkçılığının patlaması Şubat - Mart aylarında 2014 hemen Rus özel birlikleri tarafından desteklenen, Kırım'ın askeri Rus işgali ve yerel makamlar tarafından yapılan Rusya'ya katılma beyanı, aynı olanlar, Ukrayna tarafından ve Ukrayna Anayasası ve mevzuatına uygun olarak düzenlenmiştir.

Uzun zaman sonra sonuçlar artık ortada.

Öte yandan, Kırım Türkleri'nin Yerli Halk olarak öz bilincini ve kendini tanımlamasını bozmak için uzun bir dizi girişimde bulunuldu Ukrayna Hükümeti, bazı insan hakları STK'ları, uzmanlar ve bazen de açıkça Kırım Türklerine Ukrayna Ulusal Azınlıklarından birinin etiketini benimsemelerini ve bu statüde Ukrayna'nın bir parçası olarak demokratik müreffeh çok ırklı şekilde Kırım'da yaşamaları teklifinde bulundu.

Kırım Türkleri'nin Ukrayna altındaki Kırım'ın yerel devlet organlarındaki temsilcilerinin ortalama seviyesi yaklaşık % 4 iken, son dönemde Kırım Türkleri Kırım nüfusunun % 13-14'ünü oluşturuyordu ve eğitim seviyeleri diğer nüfuslara göre daha yüksekti.

Bununla birlikte, Temmuz 1991'de Kırım Türkleri ikinci (1917'den sonra) Kurultayı topladı ve Kırım'ın Yerli Halkı olarak haklarını talep eden siyasi bildirimlerin sayısını kabul etti, daha sonra Kırım Türkleri Halkının Meclis'i (daimi temsilci ve yürütme organı) seçildi ve tüm bölgesel ve yerel meclisler sistemi Kırım Türkleri'nin yerel toplulukları tarafından seçildi. Bu eşsiz özyönetim sistemi, Kırım Türkleri'nin yerel, çoğunlukla Rus yanlısı (ve çoğunlukla etnik Ruslardan ve kısmen Ukraynalılardan oluşan) ve merkezi Ukrayna makamları tarafından üstlenilen farklı şiddet, siyasi ve yasal baskı girişimlerine direnmelerinde yardımcı oldu.

Ukrayna Hükümeti, ilerici bir Avrupa Devleti gibi görünme arzusuna rağmen, daha sonra Ukrayna'ya oldukça kötü yansıyan Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Roma Statüsünü onaylamamıştı. Bunun nedeni, "sınır dışı etme" nin orada resmen insanlığa karşı suç olarak tanınması ve bu durumda Ukrayna'nın Kırım Türkleri Halkının haklarını tanımak ve yasalarla yeniden tesis etmek için özel önlemler almak zorunda kalmasıydı, ancak bunu yapmak istemedi.

Sürgün anında Kırım Türklerinden alınan tüm mallar 1954 yılında Ukrayna tarafından Rusya'dan devralındı. Hiçbir şey Kırım Türklerine iade veya tazmin edilmedi. Tam tersi, Kırım Türkleri'nin mülkleri yağmalanmasından sonra yasal olarak hala devlet mülkiyetinde kalan toprak ve evlerin özelleştirilmesi sürecinde, İkinci Dünya Savaşından sonra getirilen Yerleşimcilerine aceleyle dağıtıldı ve sonuç olarak onların özel mülklerine dönüştürüldü. Kişisel parsellerin özelleştirilmesinden sonra kalan arazinin geri ödenmesinden bile bahsetmemek, Kırım Türkleri'nin sınır dışı edilmesinden sonra düzenlenen işletmelerin ve çiftliklerin çalışma kolektiflerinin üyeleri oldukları gerçeklerine atıfta bulunan yeni yerleşimcilere ek olarak verildi. Kırım Türkleri'nin zorla Kırım'dan çıkartılmış olmaları resmi olarak dikkate alınmamıştı. Sonuç olarak, Kırım Türkleri, her bir kişi için Ukrayna vatandaşlarının diğer etnik aidiyetlerinden 3 kat daha az toprak almıştı. Bu, apaçık şekilde ırk ayrımcılığıydı, Ukrayna Devletini bu tür davranışlardan alıkoymayan şeydi.

Herhangi bir Yerli Halk için olduğu gibi, Kırım Türkleri için Kırım toprakları sadece fiziksel ve ekonomik faaliyet için bir alan değildir. Manevi, kan bağı ve sonsuz bir kültürel anlamı vardır. Herhangi bir küçük yer, kaya, uçurum, kaynak, taş, koru, kıyı virajı, Kırım Türkleri'nin bilincini ve ruhunu aksettiren kendi has geleneksel ismine ve tarihine sahiptir. Rusların, Ukraynalıların ya da mimari moda ve trendlerin zevklerine uymayan eski Kırım Türk evleri, yeni “yasal” (Ukrayna ya da Rus yasaları tarafından) sahipleri tarafından, Kırım Türkleri'nin ecdatları tarafından bırakılan, 200-300-500 yıl önce inşa edilen izlerini ve anılarını silmeye devam etme çabasıydılar. Yüzlerce Kırım Türkü ailesinin hala evleri ve bahçeleri duruyordu, önceden orada Yerli Halkın olduğunu hatırlatmaması için bu evler ve bahçeler kasıtlı olarak yetkililer tarafından yok edildi, yıkıldı. Bu eylem aynı zamanda geleneksel kod bilgisinin ve kültürel ifadelerin yok edilmesi anlamına geliyordu, genel olarak Kırım Türkleri'nin kültürel mirasının yok olması söz konusuydu. Aynı durum, Sovyet İktidarı altında başlatılan, Ukrayna iktidarı altında devam ettirilen ve halen Rusya ilhaki altında devam etmekte olan Kırım Türkleri'nin eski mezarlıkları ve camileri için de geçerliydi. Tüm geleneksel toponimin isimlerin % 90'ı, Rus ve Ukraynalı isimlerle değiştirilerek saptırıldı. Bu, Kırım Türkleri'nin onurunu ve özbilincini kasten etnosid ve yaralama politikasıydı.

Aynı durum, Ukrayna'nın 2006'da UH insan hakları Konseyi oturumunda ve 2007'de BM GA oturumunda Yerli Halkların Hakları Bildirgesi oylanırken çekimsiz kalmasının bir gerekçesiydi.

Kırım Özerk Cumhuriyeti Başbakanlarından biri, 2006'daki röportajında, Ukrayna Cumhurbaşkanı'nın Kırım Türklerine barışçıl bir şekilde asimile edilmeleri konusunda talimatı verdiğini ve Kırım'da halkın rezonansına neden olduğunu açıkça ilan etti.

Ukrayna Devletinin tüm bu hilelerine ve halkımıza yönelik politikasıyla artan hayal kırıklığına rağmen, Kırım Türkleri'nin mutlak çoğunluğu, bir zamanlar Ukrayna

liderliğinin bakış açısını değiştireceğini umarak Ukrayna'ya karşı sadakatini koruyan vatandaşları olarak kalıyordu. Kırım Türkleri daima barışçıl yollarla haklarını protesto ve talep ettiler, ancak hiçbir zaman Ukrayna'nın Kırım üzerindeki toprak bütünlüğüne veya devlet eüemenliğine meydan okumadılar.

1994'ten bu yana, Kırım Türkleri'nin onlarca temsilcisi, Yerli Meselelerle ilgili olanlar da dahil olmak üzere insan ve insan hakları ile ilgili çeşitli uluslararası forumlarda yer aldı. Kırım Türkleri'nin sivil toplum örgütleri gölge raporlarını ve iletişimlerini BM Antlaşma organlarına, bağımsız basın mensuplarına ve diğer prosedürlere bir kez bile sunmadılar. Kırım Türkleri'nin hakikat arama yöntemleri, Ukrayna Hükümetine ve Uluslararası kuruluşlara yönelik çeşitli dilekçeler ve başvurular halinde sürdürülüyordu.

Bazen Uluslararası Örgütler çok çelişkili çalıştı. Örneğin AGİT, eskiden sınır dışı edilenler için Ukrayna vatandaşlığının bir başkası tarafından alınmasının basitleştirilmesi sürecinde bir yandan büyük rol oynadı ve Kırım Türkleri'nin Ulusal Azınlık statüsünde değil de, bir millet olarak tanınmasını ve desteklenmesini yüksek sesle ilan etti.

Ukrayna Hükümeti için haklarımızı arayışımızın reddedilmesi harika bir durumdu. Aynıısı, Kırım Türkleri'nin gerçek ihtiyaçları için değil, kendi kendini idame ettirme, kendi kendini tanıtmaya ve bu nitelikteki kamu teşebbüsleri için para toplayan ve çoğunu bunlara harcayan UNDP için de geçerliydi.

Uluslararası kamuoyunun ve BM HCR, BM HCHR, AGİT, COE gibi uluslararası kuruluşların ve yetkililerinin, insan hakları STK'larının, yurtdışındaki Kırım Türkleri diasporasının basını ve Uluslararası Yerli Hareketin kardeşçe desteği sayesinde Kırım Türkleri'nin davasının tanıtımı ve desteği altında Ukrayna Hükümeti, Kırım Türkleri milletinin haklarının tanınmamasının başlıca konumundan adım adım geriye gitmeye başladı. Örneğin, 2000 yılında Kırım Türkleri'nin çoğunluğunun 1944'te sürgün edilmiş oldukları Özbekistan Devleti ile Ukrayna vatandaşlığı alma prosedürünü basitleştirmek için özel antlaşma imzalandı, fakat diğer yandan ise Kırım'da ancak 15 Kırım Türkü kıdemli okulu açıldı (kıyaslama için: sürgünden önce yaklaşık 386 orta dereceli Kırım Türkleri'nin okulu vardı) vb.

Ukraynalılar arasında da durumu yeterince anlayan kamu aktivistleri ve STK'lar vardı, ancak bunlar ülkenin dört bir yanındaki binlerce insandan fazla değildi ve yardımları ahlaki açıdan çok önemliydi, ancak gerçekte çok ta etkili değildi.

BM Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi'nin 8 Ağustos-2 Eylül 2011 tarihlerinde Yetmiş dokuzuncu oturumunda yaptığı Sonuç Gözlemlerinde belirtmesi tesadüf değildi:

“16. Komite, Anayasa'nın 11. ve 92. maddelerinde yer alan yerli halklara ve ulusal azınlıklara verilen güvenceleri uygulayan yerli halklara ilişkin mevzuatın bulunmamasından endişe duymaktadır (madde 2 (2)).

Komite, Taraf Devleti yerli halkları korumak ve onların ekonomik, kültürel ve sosyal gelişimlerini garanti altına almak için mevzuat çıkarmaya ve Bağımsız Ülkelerdeki Yerli ve Kabile Halkları Hakkında 169 sayılı Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) Sözleşmesini onaylamayı düşünmeye çağırmaktadır (1989).

17. Komite, Ukrayna'ya geri dönen Kırım Türkleri'nin topraklarına erişememe, istihdam olanakları, anadillerini öğrenme olanaklarının yetersizliği, onlara karşı nefret söylemleri, siyasi temsil eksikliği ve adalete erişim gibi zorluklarla karşılaştıklarını iddia eden bilgilerden güçlü bir şekilde endişe duymaya devam ediyor. Sürgün edildikten sonra 80.000'den fazla özel konutun ve yaklaşık 34.000 hektarlık tarım arazisinin kaybının iadesi ve telafisi sorunu, özellikle kırsal alanlarda yaşayan Kırım Türkleri'nin % 86'sının Devlet için çalışmadıkları için tarım arazilerinin iadesi sürecine katılma hakkına sahip olmadıkları için ciddi endişe kaynağı olmaya devam etmektedir. İşletmeler ayrıca, 1944'te sınır dışı edilen diğer etnik grupların üyelerinin insan haklarından yararlanmalarına ilişkin durumu takip etmekle de ilgilenmektedir (madde 5 (b), (d) (v) ve (e) (i), (iii) ve (v)).

Komite, Taraf Devlet'e Kırım'da Türkleri'nin siyasi, sosyal ve ekonomik haklarının restorasyonunu, özellikle de toprak dahil mülkiyetin iadesini veya Medeni Kanun uyarınca kaybının tazmin edilmesini veya bu amaçla kabul edilecek özel bir yasa aracılığıyla sağlanmasını tavsiye eder. Komite ayrıca, Taraf Devletin, daha önce sürgüne uğratılmış diğer etnik grupların üyeleri tarafından insan haklarından yararlanılmasına ilişkin bir sonraki dönemsel raporunda güncel bilgiler vermesini tavsiye etmektedir.

18. Komite ayrıca, Kırımçak ve Karait topluluklarının yok olma eşiğinde olduğunu iddia eden çeşitli raporları da endişeyle not eder (madde 2 (2)).

Komite, taraf Devletin, Komite'nin özel önlemlerin anlamı ve kapsamı hakkındaki 32 (2009) sayılı genel tavsiyesine uygun olarak, Kırımçakların ve Karaitlerin dil, kültür, dini özellikleri ve geleneklerinin korunmasını sağlayacak özel önlemleri öncelikli bir konu olarak kabul etmesini istemektedir”.

Bu yaklaşımlarla Mayıs 2014'e kadar Kırım Türkleri oyalandırıldılar. Mart 2014'te Kırım'ın Rus işgali ve işgalinden sonra, 20 Mart 2014 tarihinde, Rusya Federasyonu ile Kırım Cumhuriyeti arasında Kırım Cumhuriyeti'nin Rusya Federasyonu'na kabulü ve Rusya Federasyonu'nda Rusya ve Kırım Hükümetleri arasında Moskova'da yeni kurucu oluşumların kurulmasına ilişkin Antlaşmanın imzalanmasından 3 gün sonra, Ukrayna Verkhovna Rada (Parlamento) 'sının

Ukrayna Devleti içindeki Kırım Türkleri Halkının Haklarının Güvence Altına Alınmasına İlişkin Bildirisine İlişkin Kararnamesini kabul etti.

İki ay sonra Ukrayna Hükümeti, UNDRIP'İN tamamen tanınmasıyla ilgili Yerli Meselelerle İlgili Daimi Forum oturumunda resmi bir açıklama yaptı. Verkhovna Rada (Ukrayna Parlamentosu), Kırım Türkleri'nin, Karaimelerin, Kırımçakların Kırım'ın Yerli Halkları sıfatıyla Tanınmasına ilişkin Kararı acilen onayladı.

Haziran 2022'de Ukrayna Parlamentosu tarafınca yeni karar kabul edildi ve Ukrayna Cumhurbaşkanı, Ukrayna Devleti içinde kendi kaderini tayin hakkı, özyönetim, bazı kültürel, dilsel ve hatta Kırım haklarının doğal kaynaklarının kullanımına katılım dahil olmak üzere birçok UNDP hükümlerini yansıtan Kırım Halkının Statüsü Hakkında Ukrayna Yasasını imzaladı.

Bu durum Kırım Türkleri tarafından büyük bir coşkuyla karşılandı, ancak mevcut durum ve gerçekler bu yasağı henüz uygulama şansı vermiyor.

Rusya Federasyonu, Dışişleri Bakanlığı'nın açıklamasıyla bu yasağı ırkçı ve faşist olarak kınadı, çünkü onların görüşüne göre Rus, Macar, Romen, Bulgar vb. Ukrayna'nın "halkları" bu yasada belirtilmemiştir, yani Ruslar, "akrabaları" olan klasik ulusal azınlıkları, Kırım'ın Yerli Halklarının haklarının yasal olarak tanınmasını baltalamaya çalışan Yerli Halklarla kasıtlı olarak karıştırmıştır. Onlarca yıldır Rusya Federasyonu temsilcileri, Yerli Meselelerle ilgilenen farklı BM toplantılarına katılıyor, bu nedenle Rus diplomatların bu davada yetkin olmadıkları düşünülemez. Bu sadece mevcut askeri operasyon için ideolojik hazırlıkların bir parçasıydı.

Yukarıdaki analiz Kırım Türkleri'nin mevcut durumuyla ilgili sorunlara değinmemektedir.

